

ME OLEMME KESKILUOKKA

29.5.2018

Aiemmin julkaistu EVA Fakta -sarjassa:

Todistus koululle (2017)

Näin työmarkkinat toimivat (2015)

Verojen kirja (2. täydennetty painos) (2015)

Hyvinvointivaltio numeroina (5. täydennetty painos) (2015)

Kuka Suomessa tekee työt? (2015)

Tästä Suomi elää (2014)

Julkaisut löytyvät osoitteesta www.eva.fi/julkaisut/faktat

Kustantaja: Taloustieto Oy

Painopaikka: Next Print Oy, Helsinki 2018

ISSN 2342-7175 (painettu)

ISSN 2342-7183 (pdf)

ISBN 978-951-628-703-7 (painettu)

ISBN 978-951-628-704-4 (pdf)

ESIPUHE

Talouspoliittisessa keskustelussa esitetään paljon väitteitä keskiluokan nimissä. Ja koska tämä joukko kattaa enemmän kuin kaksi kolmesta vastaantulijasta, jokainen tätä ryhmää koskeva argumentti on jo valmiiksi hyvin latautunut.

Näin eduskuntavaalien alla näitä väitteitä käytetään tavallistakin hanakammin. Siksi on hyvä katsoa, kuka lopulta kuuluu keskiluokkaan? Onko keskiluokka kasvanut vai kutistunut? Ja kun sinne päädytään, millä todennäköisyydellä siellä pysytään?

Tämä EVA Fakta sisältää enemmän hyviä kuin huonoja uutisia. Usein kuulee väitettävän, että keskiluokka olisi suhteellisesti kurjistumassa. Tämä ei näyttäisi olevan totta, keskiluokka on pysynyt mukana tulokehityksessä. Ja mikä vielä tärkeämpää, yhteiskunnan taloudellinen verenkierro – sosiaalinen liikkuvuus – näyttäisi keskiluokan osalta olevan yhä kohdillaan.

Tämän EVA Faktan tiedot ovat koonneet ja työstäneet tutkija Topias Pyykkönen ja yliaktuaari Aura Pasila Tilastokeskuksesta sekä tutkimuspäällikkö Ilkka Haavisto EVAsta. Esitän heille parhaat kiitokset paneutuvasta, asiantuntevasta työstä, joka auttaa meitä paremmin ymmärtämään itseämme.

Helsingissä 21. toukokuuta 2018

Matti Apunen

Johtaja

EVA

SISÄLTÖ

Keskiluokan osuus väestöstä	4
Keskiluokan tulosidonnainen määritelmä	4
Väestön jakautuminen tuloluokkiin 2016	5
Naiset ja miehet tuloluokissa 2016	6
Keskiluokan osuus väestöstä eräissä EU-maissa 2016	7
Keskiluokan osuus ja tulonjaon tasaisuus EU-maissa 2016	8
Keskiluokan muutos vuosina 1995–2016	9
Väestön jakautuminen tuloluokkiin 1995–2016	9
Tuloluokkien henkilömäärän muutos 1995 ja 2016	10
Keskiluokan ryhmien osuus väestöstä 1995–2016	11
Keskiluokan osuus ikäluokasta 2016	12
Tuloluokkien mediaanitulon kehitys 1995–2016	13
Keskiluokan tulorajojen kehitys 1995–2016	14
Työikäisten tuloliikkuvuus 1996–2016	15
Tuloliikkuvuus tuloluokittain 2014–2016	16
Tuloliikkuvuus tulokymmenyksittäin 2013–2016	17

Keskiluokan rooli	18
Tuloluokkien osuudet työllisistä 1995 ja 2016	18
Yleisimmät ammattiryhmät tuloluokittain 2015	19
Pääasialliset tulonlähteet tuloluokittain 2016	20
Pääomatulojen jakautuminen tuloluokittain 2011 ja 2016	21
Maksetut tuloverot ja veronluonteiset maksut tuloluokittain 2016	22
Efektiivinen tuloveroaste tuloluokittain 2016	23
Tulonsiirtojen kohdentuminen tuloluokittain 2016	24
Saatujen ja maksettujen tulonsiirtojen erotus tuloluokittain 2016	25
Velkaantumisasteen kehitys tuloluokittain 1995–2016	26
Keskiluokan piirteitä	27
Keskiluokka sosioekonomisen aseman mukaan 2015	27
Keskiluokka korkeakoulututkinnon mukaan 2016	28
Keskiluokan yleisimmät ammatit 2015	29
Keskiluokka perhemuodon mukaan 2016	30
Keskiluokka asumisväljyyden mukaan 2016	31
Aineisto ja lähteet	32

KESKILUOKAN TULOSIDONNAINEN MÄÄRITELMÄ

Suomessa on noin 3,7 miljoonaa keskiluokkaan kuuluvaa henkilöä. Vuonna 2016 koko väestöstä 68 prosenttia kuului keskiluokkaan.

Näihin lukuihin päädytään Tilastokeskuksen aineistojen avulla, kun keskiluokka määritellään kotitalouden käytettävissä olevan rahatulon perusteella ja suhteessa mediaanituloon. Tällainen määritelmä on peräisin teollisuusmaiden järjestöltä OECD:lta, jonka mukaan keskiluokkaisen tulot ovat yli 75 prosenttia mutta alle 200 prosenttia väestön mediaanituloista. Mediaanitulo on tuloista keskimäinen, kun koko väestön tulot asetetaan suuruusjärjestykseen.

Suomessa keskiluokkaan kuuluvan käytettävissä oleva rahatulo oli 1 525–4 065 euroa kuukaudessa vuonna 2016. Käytettävissä olevat rahatulot kattavat työ- ja omaisuustulot ja tulonsiirrot, kuten eläkkeet ja lapsilisät, ja niistä on vähennetty verot ja veronluonteiset maksut. Käytettävissä olevien rahatulojen määrä kuvaa siis henkilön kulutusmahdollisuuksia.

Lisäksi kotitalouden oletetaan käyttävän rahoja yhdessä, joten kaikki sen jäsenet luetaan samaan tuloluokkaan. Kotitalouksien erot esimerkiksi lasten määrässä on huomioitu käyttämällä ekvivalentteja, kulutusyksiköiden määrällä vakioituja tuloja. Kotitalous tarkoittaa asuntokuntaa, joten se kattaa kaikki samassa asunnossa asuvat.

Väestön jakautuminen tuloluokkiin 2016

	Osuus väestöstä	Henkilöä	Suhteessa mediaanituloon	Käytettävissä olevat rahatulot, e/kk	
KORKEATULOISET	5,8 %	309 558	x 2,1–	4 066–	
KESKI-TULOISET*	Ylemmät keskituloiset	10,7 %	575 803	x 1,6–2,0	3 050–4 065
	Keskimmäiset keskituloiset	24,5 %	1 316 540	x 1,2–1,5	2 237–3 049
	Alemmat keskituloiset	33,0 %	1 777 509	x 0,76–1,1	1 525–2 236
MATALATULOISET	26,0 %	1 397 689	x 0–0,75	–1 524	

* Keskiluokan sisäinen luokittelu Niehuus 2014.

Keskituloiset on laajin tuloryhmä. Vuonna 2016 keskituloisia oli yhteensä 68 prosenttia väestöstä, korkeatuloisia 6 prosenttia ja matalatuloisia 26 prosenttia väestöstä.

Keskiluokan sisältä voidaan erottaa kolme ryhmää*: ylemmät, keskimäiset ja alemmat keskituloiset. Näistä ryhmistä suurin on alemmat keskituloiset, joihin kuuluu keskiluokasta melkein puolet ja koko väestöstä kolmannes.

Koko väestön tasolla käytettävissä olevan rahatulon mediaani oli henkeä kohti 2 032 euroa kuukaudessa. Korkeatuloisen käytettävissä oleva tulo oli yli 4 065 euroa kuukaudessa ja matalatuloisen alle 1 525 euroa.

Lähde: Tilastokeskus.

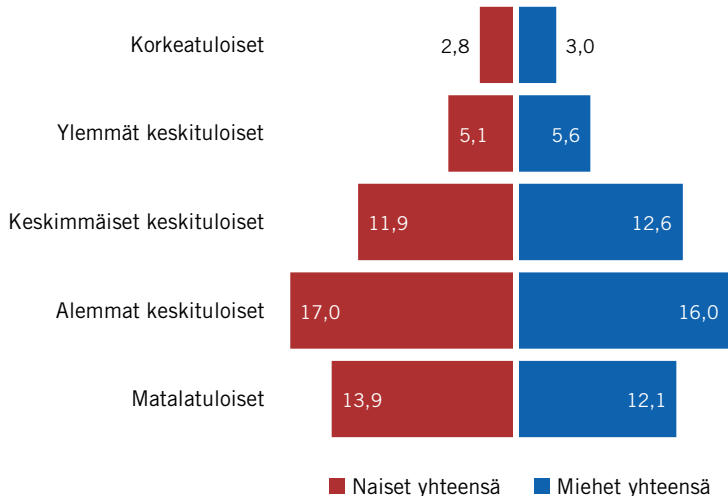
Naiset ja miehet tuloluokissa 2016 (prosenttia)

Naisten osuus on alemmissa tulo-
luokissa suurempi kuin miesten.
Vastaavasti miesten osuus on suu-
rempi ylemmissä tuloluokissa, kuten
suurituloisissa ja ylemmissä keskitu-
loisissa.

Esimerkiksi matalatuloisiin kuuluvista
kolmannes on eläkeläisiä, ja heistä
noin 62 prosenttia on naisia.

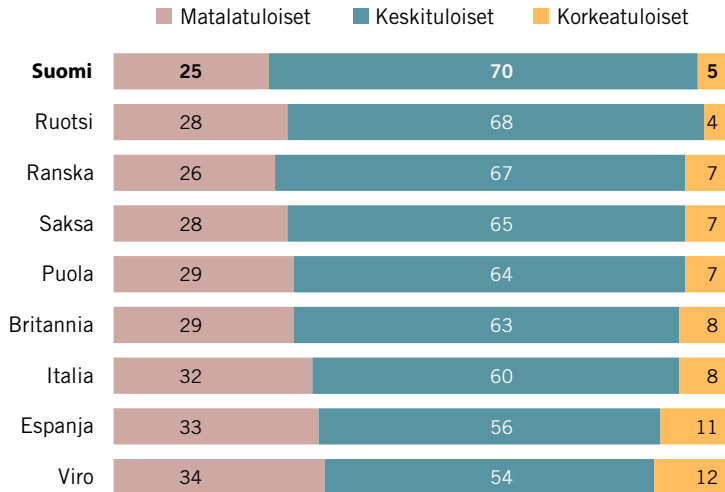
Osittain sukupuolten tuloeroja
tasoittaa se, että tuloluokat on
muodostettu kotitalouspohjaisesti
(ks. s. 4).

Lähde: Tilastokeskus.

Keskiluokan osuus väestöstä eräissä EU-maissa 2016 (prosenttia)*

* Keskiluokan osuus on arvioitu tulokvantiilien avulla, joten Suomen kohdalla tulos poikkeaa Tilastokeskuksen kokonaisaineistosta lasketusta väestöosuudesta.

Suomalainen keskiluokka paljastuu laajaksi myös kansainvälisessä vertailussa. Eurostatin vertailussa arvioidaan, että keskiluokkaan kuuluu Suomessa noin 70 prosenttia väestöstä, ja samaa kokoluokkaa on naapurimaan Ruotsin keskiluokka.

Baltian ja Välimeren maissa keskiluokan osuus jää alemmaksi. Esimerkiksi Virossa keskiluokkaan kuuluu 58 prosenttia väestöstä ja Espanjassa 56 prosenttia. Näissä maissa vastaavasti matala- ja korkeatuloisten osuudet ovat suurempia.

Lähde: Eurostat.

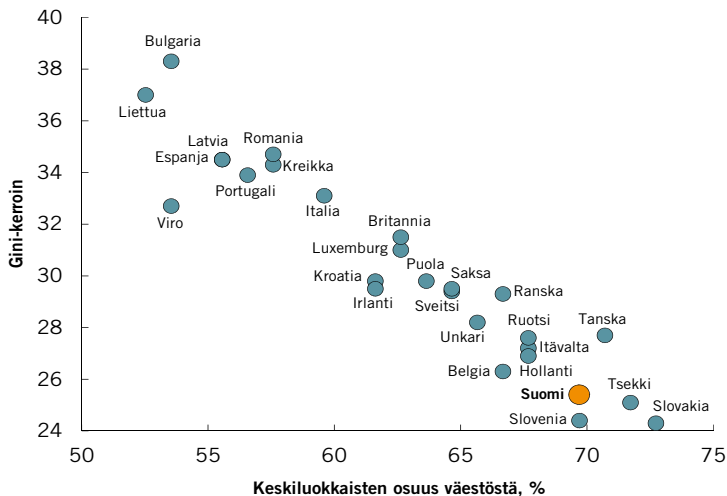
Keskiluokan osuus ja tulojaon tasaisuus EU-maissa 2016

Mitä pienemmät tuloerot, sitä suurempi keskiluokka. Kun keskiluokka määritellään suhteessa mediaanituloon, tasaisen tulojaon maissa keskituloisiin kuuluu suurempi osuus väestöstä kuin suurten tuloerojen maissa.

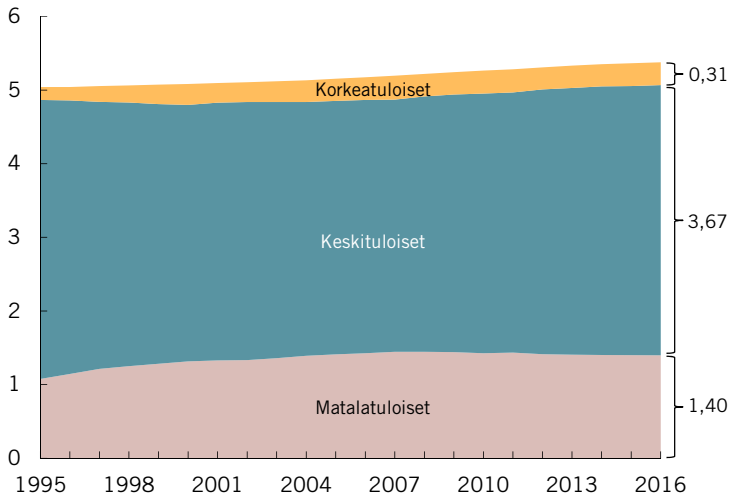
Suomessa tuloeroja kuvaava Gini-kerroin on vain 25,4 ja Ruotsissakin 27,6 prosenttia, ja keskiluokkaan kuuluu yli kaksi kolmasosaa väestöstä.

Espanjassa Gini-kerroin on 34,5 ja Virossakin 33,7, ja keskiluokan osuus jää alle 60 prosenttiin väestöstä.

Lähde: Eurostat.

Väestön jakautuminen tuloluokkiin 1995–2016 (miljoonaa henkilöä)

2000-luvulla tuloluokkien osuudet väestöstä ovat pysyneet vakaina. Keskiluokkaan on kuulunut noin 66–69 prosenttia väestöstä eli 3,48–3,67 miljoonaa henkilöä.

Matalatuloisten väestöosuus on ollut 2000-luvulla noin 26–28 prosenttia ja korkeatuloisten noin 5–6 prosenttia.

Enemmän tuloluokkien koot muuttivat suuren laman jälkeen, kun talous kasvoi vauhdilla ja myös tuloerot kasvoivat. Vuosina 1995–2000 keskiluokan osuus väestöstä supistui 75 prosentista 69 prosenttiin. Matalatuloisten osuus taas nousi 21 prosentista 26 prosenttiin ja korkeatuloisten 3 prosentista 6 prosenttiin.

Lähde: Tilastokeskus.

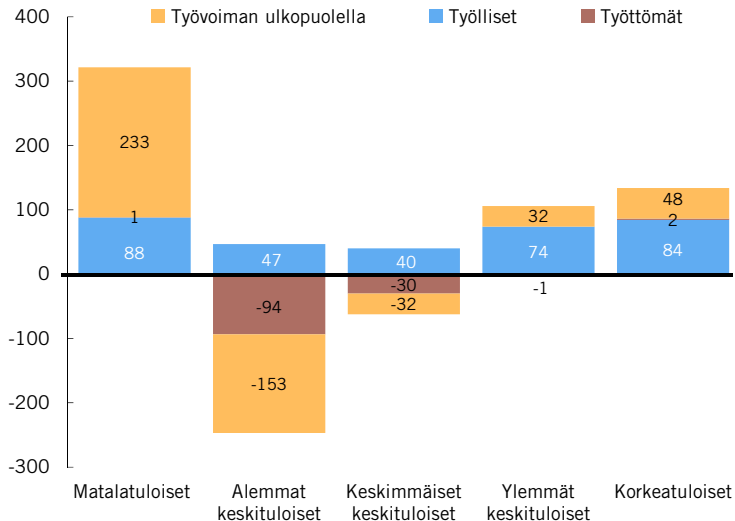
Tuloluokkien henkilömäärän muutos 1995 ja 2016 (tuhatta henkilöä)

Keskiluokkaan kuuluvien määrä on vähentynyt vuodesta 1995, kun etenkin alempien keskituloisten määrä on laskenut. Korkeatuloisten sekä matalatuloisten määrä taas on kasvanut.

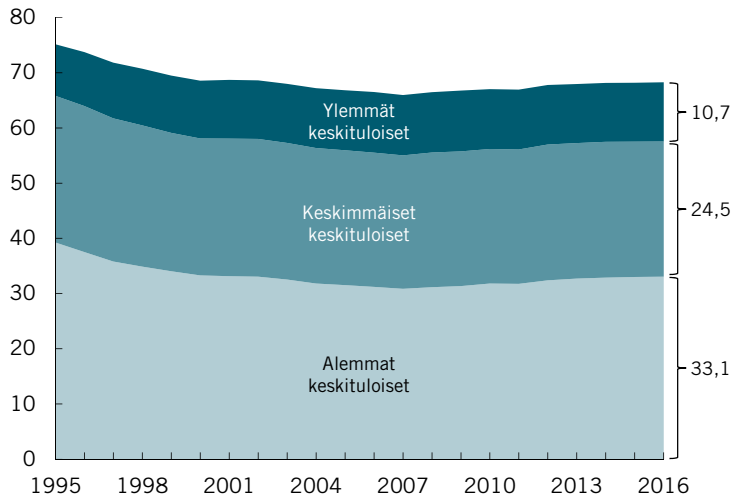
Matalatuloisten ryhmässä on paljon eläkeläisiä, mikä selittää ryhmän kasvua. Töiden polarisaatio, eli keskipalkkaisten töiden väheneminen ja matala- ja korkeapalkkaisten töiden lisääntyminen, näkyy luvuissa vain vähän.

Lähde: Tilastokeskus.

Tuhatta henkilöä	1995	2016
Matalatuloiset	1 076	1 398
Alemmat keskitul.	1 978	1 778
Keskimmäiset keskitul.	1 339	1 317
Ylemmät keskitul.	472	576
Korkeatuloiset	176	310
Yhteensä	5 041	5 377

Keskiluokan ryhmien osuus väestöstä 1995–2016 (prosenttia)

Keskiluokan sisällä suurin ryhmä on alemmat keskituloiset, joihin kuuluu 33 prosenttia koko väestöstä eli 1,8 miljoonaa henkilöä. Keskimmäisiin keskituloisiin kuului 25 prosenttia (1,3 miljoonaa henkilöä) ja ylempiin keskituloisiin 11 prosenttia (600 000 henkilöä) väestöstä vuonna 2016.

Keskiluokan sisällä merkittävimmät muutokset tapahtuivat lamavuosien jälkeen 1990-luvun jälkipuoliskolla. Tuolloin keskimäisten keskituloisten ja alempien keskituloisten väestöosuudet pienenivät.

Ylempien keskituloisten ryhmän väestöosuus taas kasvoi 1990-luvun lopulla. Ryhmän väestöosuus nousi 9,4 prosentista 10,5 prosenttiin.

Lähde: Tilastokeskus.

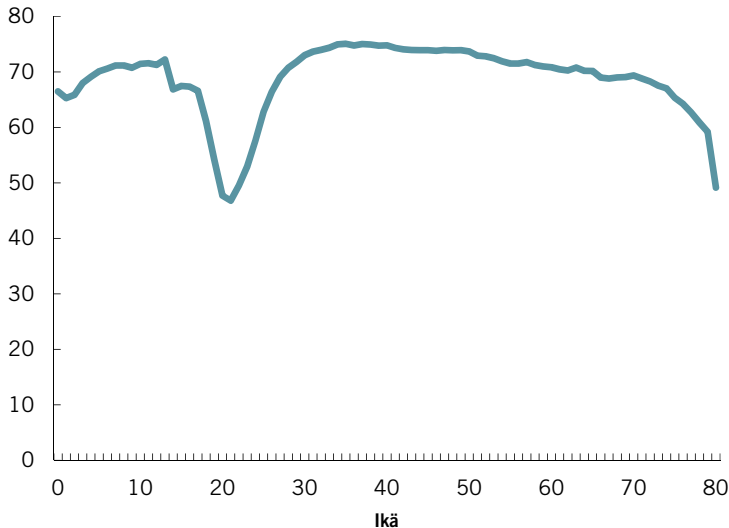
Keskiluokan osuus ikäluokasta 2016 (prosenttia)

Eniten keskiluokkaisia löytyy 35- ja 37-vuotiaista, joista jopa 75 prosenttia luetaan keskiluokkaan. Tulotaso nousee iän myötä, joten esimerkiksi 40–50-vuotiaiden ryhmissä vähäisempi keskiluokkaisten osuus selittyy suuremmalla korkeatuloisten osuudella.

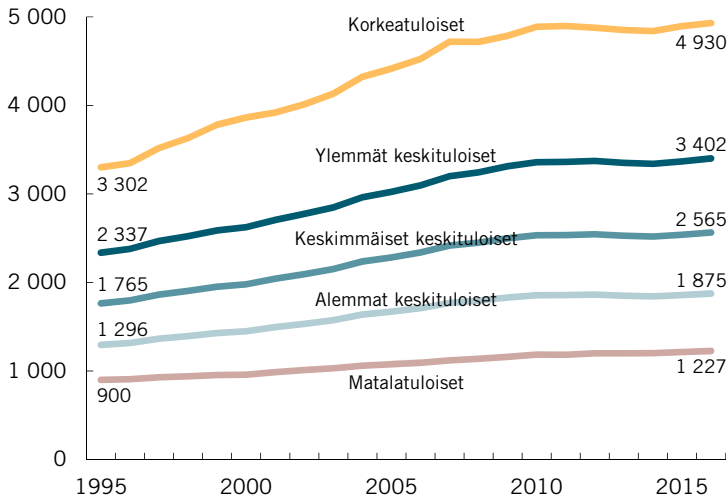
Eläkeikäisten parissa keskiluokkaisten osuus ikäryhmässä kuitenkin laskee. Alle puolet 80 vuotta täyttäneistä on keskituloisia.

Silti vähiten keskiluokkaisia on 21-vuotiaissa, vain 47 prosenttia ikäluokasta. Nuorissa ikäluokissa on paljon opiskelijoita, joiden matalatuloisuus on väliaikaista.

Lähde: Tilastokeskus.

Tuloluokkien mediaanitulon* kehitys 1995–2016 (euroa kuukaudessa)

Mediaanitulot ovat kasvaneet kaikissa tuloluokissa viime vuosikymmeninä. Mitä korkeampi tuloluokka, sitä suurempaa käytettävissä olevan rahatulon kasvu on ollut.

Keskituloisten mediaanitulojen kasvu on ollut 45–46 prosenttia vuodesta 1995. Ylemmän keskiluokan käytettävissä olevan rahatulon mediaani oli 3 402 euroa kuukaudessa henkeä kohti ja alemman keskiluokan 1 875 euroa vuonna 2016.

Korkeatuloisten mediaanitulot ovat nousseet jopa 49 prosenttia yli 4 900 euroon kuukaudessa. Matalatuloisten mediaanitulojen kasvu on ollut hitaampaa, yhteensä nousua on vuodesta 1995 kertynyt 36 prosenttia.

Lähde: Tilastokeskus.

* Mediaanit laskettu käytettävissä olevasta rahatulosta kulutusyksikköä kohden vuoden 2016 rahassa.

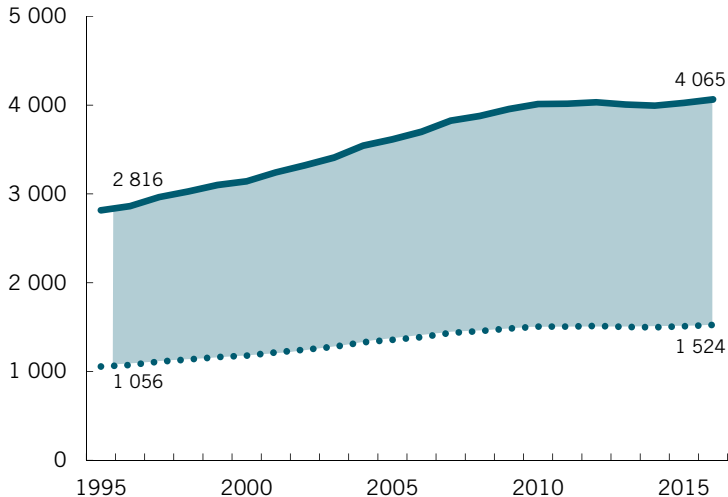
Keskiluokan tulorajojen kehitys 1995–2016 (euroa kuukaudessa)*

Keskiluokan tulorajat ovat nousseet vuodesta 1995, kun käytettävissä olevien rahatulojen mediaani on kasvanut noin 44 prosenttia. Keskiluokkaisten tulojen alaraja on kasvanut noin 500 eurolla kuukaudessa ja yläraja yli 1 200 eurolla kuukaudessa.

Vuonna 1995 keskiluokkaan luettiin ne, joiden mediaanitulot olivat keskimäärin 1 056 euroa kuukaudessa. Vuonna 2016 keskiluokan tulojen alaraja oli noin 500 euroa korkeammalla 1 524 eurossa.

Keskiluokan tulojen yläraja taas oli 4 065 euroa kuukaudessa vuonna 2016. Vuonna 1995 korkeatuloiseksi luokiteltiin ne, joiden tulot olivat yli 2 816 euroa kuukaudessa.

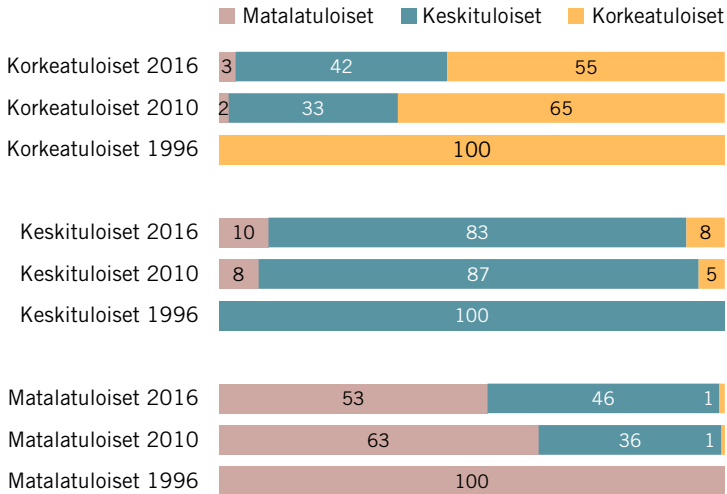
Lähde: Tilastokeskus.

* Mediaanit laskettu käytettävissä olevasta rahatuloista kulutusyksikköä kohden vuoden 2016 rahassa.

Työikäisten* tuloliikkuvuus 1996–2016 (prosenttia)

* 25–44-vuotiaat.

Pitkällä aikavälillä keskiluokkaisuus on pysyvempää kuin matala- tai korkeatuloisuus. Tämä selviää, kun tarkastellaan vuonna 1996 työikäisten 25–44-vuotiaiden tuloliikkuvuutta parin vuosikymmenen ajalta.

Vuonna 1996 keskiluokkaan kuuluneista 83 prosenttia kuului keskiluokkaan myös vuonna 2016. Matalatuloisista sekä korkeatuloisista taas noin 53–55 prosenttia pysyi samassa tuloluokassa parikymmentä vuotta.

Matala- ja korkeatuloisten ryhmistä siirrytään yleensä keskituloisiin. Vuoden 1996 korkeatuloisista vain 3 prosenttia siirtyi matalatuloisiin ja matalatuloisista vielä harvempi nousi korkeatuloisiin.

Lähde: Tilastokeskus.

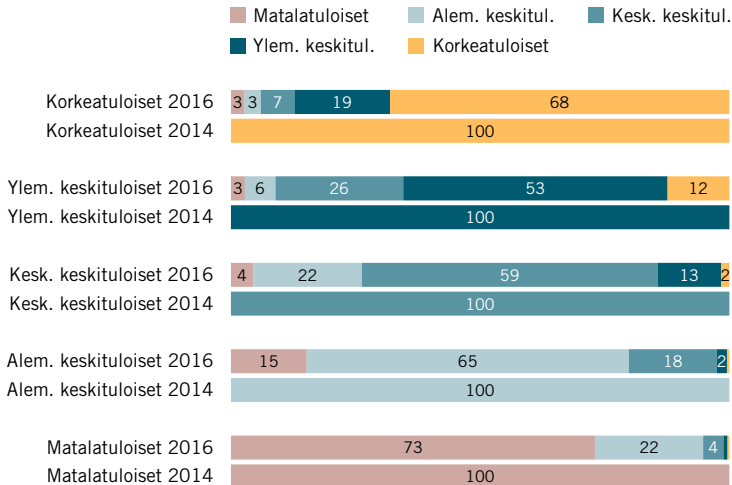
Tuloliikkuvuus tuloluokittain 2014–2016 (prosenttia)

Jo muutaman vuoden aikajänteellä tuloliikkuvuus eli siirtyminen tulo-
luokasta toiseen on melko yleistä.
Kaikista vuonna 2014 keskituloisiksi
luetuista 39 prosenttia vaihtoi tulo-
luokkaa vuoteen 2016 mennessä.

Samalla aikavälillä korkeatuloisista
tuloluokkaa vaihtoi 32 prosenttia ja
matalatuloisista 27 prosenttia.

Osittain matalatuloisuuden voi-
makkaampaa pysyvyyttä selittää se,
että ryhmässä on paljon eläkeläisiä.
Lyhyen aikavälin tuloliikkuvuus liittyy
yleensä elämäntilanteiden muutok-
siin, kuten työttömäksi joutumiseen
tai työllistymiseen.

Lähde: Tilastokeskus.

Tuloliikkuvuus tulokymmenyksittäin* 2013–2016 (prosenttia)

		2016									
Desiili		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
2013	1	52,4	18,1	9,0	5,9	4,3	3,2	2,6	2,0	1,5	1,1
	2	14,8	47,3	15,1	7,7	4,9	3,5	2,6	1,9	1,3	0,7
	3	6,8	15,4	39,1	14,6	8,7	5,7	4,0	2,9	1,8	0,9
	4	4,3	7,3	15,6	34,2	15,0	9,2	6,4	4,2	2,6	1,2
	5	2,9	4,5	8,1	16,1	30,9	15,6	10,0	6,6	3,8	1,5
	6	2,1	2,9	5,2	8,9	16,6	29,1	16,5	10,4	6,0	2,2
	7	1,7	2,0	3,5	5,9	9,4	17,2	28,8	17,8	10,4	3,5
	8	1,3	1,3	2,2	3,7	5,9	9,6	17,8	31,8	19,5	6,8
	9	1,1	0,9	1,4	2,0	3,2	5,3	9,1	18,7	39,8	18,5
	10	1,1	0,7	0,9	1,1	1,4	2,1	3,2	6,1	17,0	66,4

* Tulokymmenykset muodostetaan jakamalla tulojen suuruuden mukaan järjestetyt yli 20-vuotiaat kymmeneen yhtä suureen ryhmään. Ensimmäisessä kymmenyksessä ovat pienituloisimmat, 10. kymmenyksessä suurituloisimmat.

Vielä tarkempi kuva tuloliikkuvuudesta saadaan, kun kotitaloudet jaetaan kymmeneen tuloryhmään. Eniten tuloryhmästä toiseen liikumista tapahtuu keskellä eli 5.–8. tulokymmenyksessä.

Vuonna 2013 keskimmäisiin tulokymmenyksiin kuuluneista noin 60–70 prosenttia oli vaihtanut tulo luokkaa vuonna 2016.

Pienituloisimmasta tulokymmenyksestä taas noin 48 prosenttia oli noussut johonkin ylempään tulokymmenykseen. Suurituloisimpien ryhmästä 33 prosenttia tippui neljässä vuodessa alempaan tulokymmenykseen.

Lähde: Tilastokeskus.

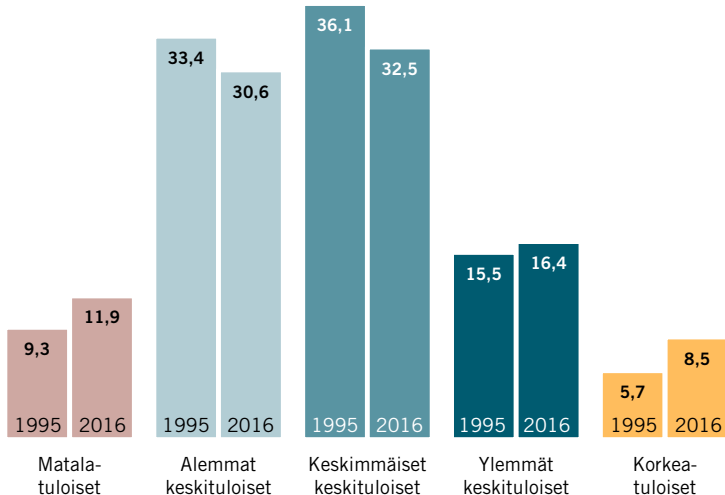
Tuloluokkien osuudet työllisistä 1995 ja 2016 (prosenttia)

Suurin osa työllisistä kuuluu keskiluokkaan. Vuoden 2016 lopussa työllisiä oli kaikkiaan 2,2 miljoonaa, ja heistä 80 prosenttia eli 1,8 miljoonaa oli keskituloisia.

Korkeatuloisten töiden määrä on kasvanut enemmän kuin matalapalkkaisten. Kokonaisuudessaan töiden polarisaatio, eli keskipalkkaisten töiden väheneminen sekä matala- ja korkeapalkkaisten töiden lisääntyminen, on kuitenkin ollut melko vähäistä.

1990-luvun jälkipuoliskolla matalatuloisten ja korkeatuloisten työllisten osuus työllisistä kasvoi muutamalla prosenttiyksiköllä, mutta viime vuosikymmeninä isoja muutoksia ei ole tapahtunut.

Lähde: Tilastokeskus.

Yleisimmät ammattiryhmät* tuloluokittain 2015 (prosenttia)

	Matala- tuloiset	Alemmat keski- tuloiset	Keskim- mäiset keski- tuloiset	Ylemmät keski- tuloiset	Korkea- tuloiset
Johtajat	2,0	7,5	19,2	27,2	44,1
Erytisasiantuntijat	6,3	20,2	34,7	25,1	13,7
Asiantuntijat	9,0	31,9	37,2	16,5	5,4
Toimisto- ja asiakas- palvelutyöntekijät	16,8	43,2	30,8	7,6	1,7
Palvelu- ja myyntityöntekijät	26,1	45,5	22,6	4,6	1,2
Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	27,7	32,5	21,2	10,8	7,9
Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	13,1	39,6	35,8	9,8	1,6
Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	11,0	37,8	37,1	12,2	1,9
Muut työntekijät	32,8	45,6	18,0	3,1	0,4

* Työlliset, poistettu sotilaat ja ammattiryhmältään tuntemattomat.

Keskiluokkaisin ammattiryhmä on teollisuuden prosessityöntekijät sekä kuljetustyöntekijät. Näiden alojen työntekijöistä 87 prosenttia on keskituloisia.

Tyypillisin tuloryhmä kaikissa ammateissa on alemmat keskituloiset, paitsi johtajissa, erityisasiantuntijoissa ja asiantuntijoissa. Esimerkiksi johtajista 44 prosenttia on korkeatuloisia. Maanviljelijöidenkin ryhmästä joka kolmas ei kuulu keskituloisiin.

Muiden työntekijöiden ryhmässä on siivoojia, kotiapulaisia sekä teollisuuden ja rakennusalan avustavissa tehtävissä työskenteleviä.

Lähde: Tilastokeskus.

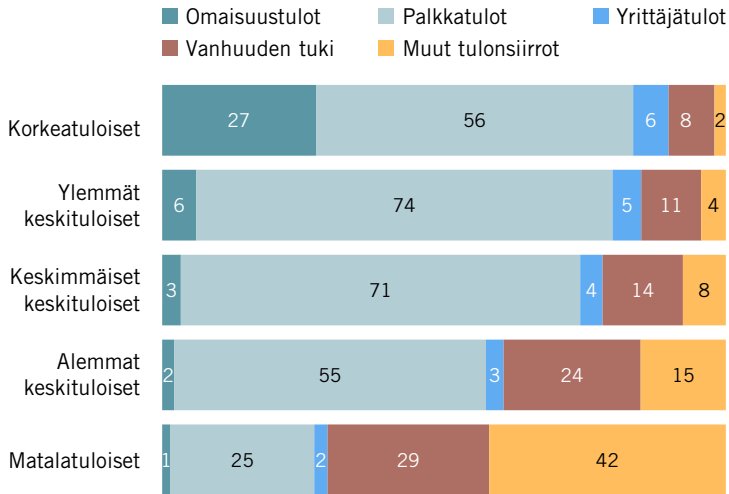
Pääasialliset tulonlähteet tuloluokittain 2016 (prosenttia)

Keskiluokka elättää itsensä työllä. Keskiluokan tuloista 66 prosenttia oli palkkatuloja, 17 prosenttia eläkkeitä ja muita vanhuuden tukia sekä 10 prosenttia muita tulonsiirtoja.

Keskiluokalla on taloudessa hallitseva asema, sillä se kerää kaikista palkkatuloista lähes 80 prosenttia ja omaisuustuloistakin kolmanneksen. Lisäksi vanhuuden tuista 71 prosenttia maksetaan keskituloisille.

Korkeatuloisten kaikista tuloista jopa 27 prosenttia on omaisuustuloja. Kaikilla korkeatuloisilla omaisuustulojen osuus ei nouse näin korkealle, sillä omaisuustulot kasautuvat usein yksittäisiin suuriin eriin.

Lähde: Tilastokeskus.

Pääomatulojen jakautuminen tuloluokittain 2011 ja 2016 (prosenttia)

Korkeatuloiset saavat noin 60 prosenttia veronalaisista pääomatuloista, kuten luovutusvoitoista sekä osinko- ja vuokratuloista. Viiden viime vuoden aikana keskituloisten osuus pääomatuloista on kuitenkin ollut kasvussa.

Henkeä kohti laskettuna keskimmäiset keskituloiset saivat pääomatuloa 917 euroa henkeä kohti vuonna 2016, kun korkeatuloisten saivat 16 301 euroa.

Lähde: Tilastokeskus.

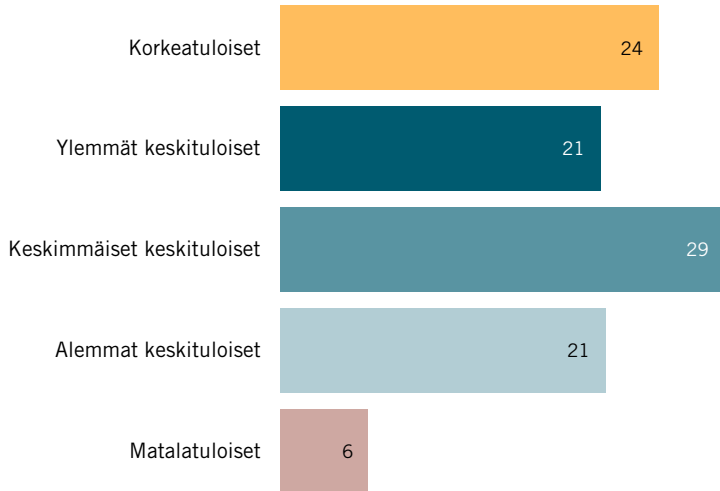
Maksetut tuloverot ja veronluonteiset maksut tuloluokittain 2016 (prosenttia)

Keskiluokka maksaa valtaosan tuloveroista ja veronluonteisista maksuista. Vuonna 2016 näitä kerättiin yhteensä 34,7 miljardia euroa, joista keskiluokka maksoi 70 prosenttia eli noin 24 miljardia.

Korkeatuloisten osuus tuloveroista ja veronluonteisista maksuista oli neljännnes. Yhteensä keski- ja korkeatuloiset maksoivat siis 94 prosenttia tulonsiirroista.

Veronluonteisiin maksuihin kuuluvat pakolliset työeläke-, työttömyysvakuutus- ja sairastakuutusmaksut.

Lähde: Tilastokeskus.

Efektiiivinen tuloveroaste tuloluokittain 2016 (prosenttia)

Keskituloisten ansio- ja pääomituloista keskimäärin 26 prosenttia menee välittömiin veroihin ja pakollisiin maksuihin, kuten työeläke-, työttömyys- ja sairausvakuutusmaksuihin. Korkeatuloisten vastaava efektiivinen tuloveroaste on 36 prosenttia ja matalatuloisten 14 prosenttia.

Verojen ja pakollisten maksujen osuus on laskettu ansio- ja pääomituloista, eikä tuloissa ole mukana esimerkiksi verottomia etuuksia. Tuloista ei myöskään ole tehty verovähennyksiä.

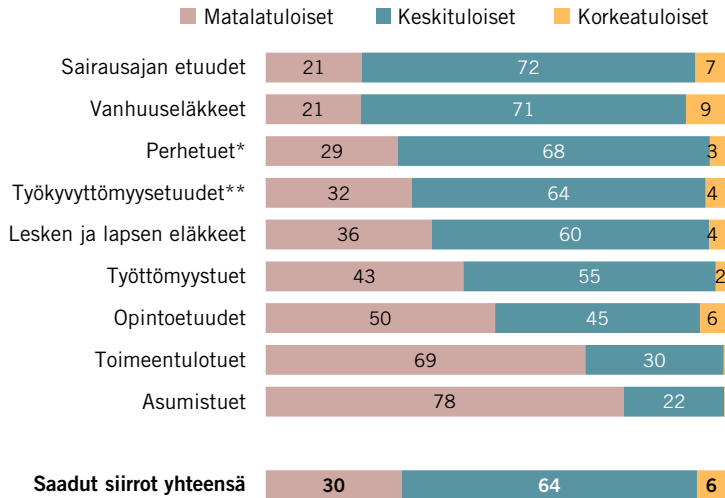
Lähde: Tilastokeskus.

Tulonsiirtojen kohdentuminen tuloluokittain 2016 (prosenttia tuesta)

Vuonna 2016 keskeisiä tulonsiirtoja maksettiin yhteensä noin 40 miljardia euroa. Summasta noin 64 prosenttia maksettiin keskituloisille ja 34 prosenttia alemmille keskituloisille.

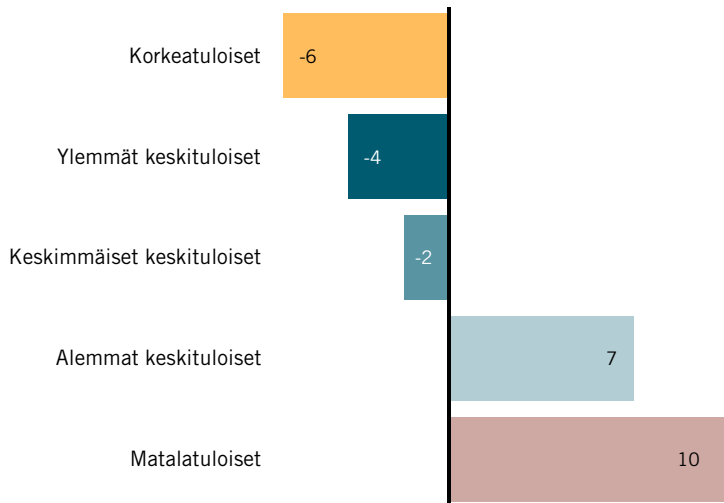
Keskituloisten saamista etuuksista 64 prosenttia oli eläkkeitä ja 11 prosenttia työttömyyteen liittyviä etuuksia. Asumis- ja toimeentulotukea maksettiin käytännössä vain alemmille keskituloisille ja matalatuloisille.

Lähde: Tilastokeskus.

* Lapsilisät, kotihoidontuki ym. ** Sis. vammaisetuudet.

Saatujen ja maksettujen tulonsiirtojen erotus tuloluokittain 2016 (miljardia euroa)

Matalatuloiset ja alemmat keskituloiset saavat enemmän tulonsiirtoja kuin maksavat niitä esimerkiksi veroina. Muut tuloryhmät ovat tulonsiirroissa nettomaksajia, eli ne maksavat enemmän kuin saavat tulonsiirtoja.

Yhteenlaskettuna keskituloisten ryhmä on silti tulonsiirtojen nettosaaja. Vuonna 2016 keskiluokka sai 1,46 miljardia enemmän tulonsiirtoja kuin maksoi. Noin 64 prosenttia keskituloisten tulonsiirroista oli vanhuuteen liittyviä, eli pääasiassa eläkkeitä.

Saatujen tulonsiirtojen summa ylitti maksettujen tulonsiirtojen määrän 5,5 miljardilla eurolla. Verojen lisäksi tulonsiirtoja rahoitetaan esimerkiksi eläkerahastoista ja ottamalla velkaa.

Lähde: Tilastokeskus.

Velkaantumisasteen* kehitys tuloluokittain 1995–2016 (prosenttia)

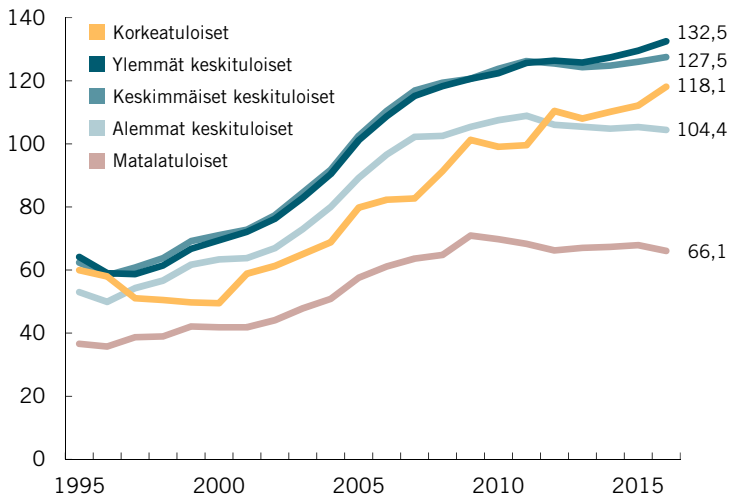
Keskiluokalla on vuosi vuodelta enemmän velkaa. Eniten luottoja on ylemmällä keskiluokalla, 133 prosenttia suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin.

Velkaantumisasteen kasvuvauhti on kuitenkin hidastunut 2010-luvulla ja jopa taantunut alempien keskituloisten ja matalatuloisten ryhmissä.

Matalatuloisissa on paljon eläkeläisiä, mikä näkyy alhaisempana velkaantumisasteena.

Lähde: Tilastokeskus.

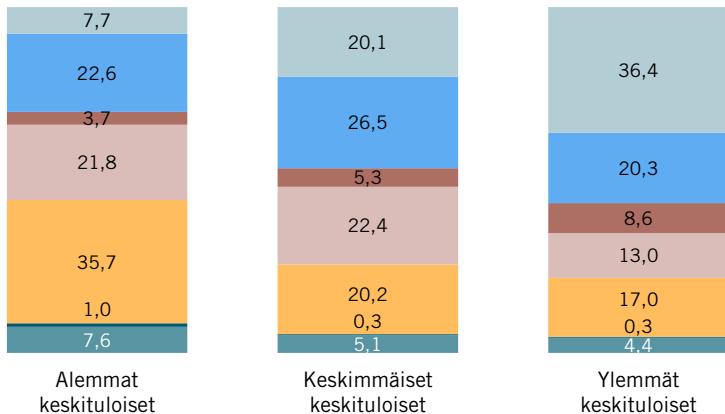
Ilman velkaa	henkeä	% ryhmästä
Korkeatuloiset	147 963	47,8
Ylemmät keskituloiset	266 450	46,3
Keskim. keskituloiset	689 751	52,4
Alem. keskituloiset	1 136 964	64,0
Matalatuloiset	1 058 376	75,7

* Sisältää asuntovelat ja muut luotot.

Keskiluokka sosioekonomisen aseman* mukaan 2015 (prosenttia)

■ Ylemmät toimihenkilöt
 ■ Alemmat toimihenkilöt
 ■ Yrittäjät
■ Työntekijät
 ■ Eläkeläiset
 ■ Opiskelijat
 ■ Muut/tuntemattomat

Tuloluokka ei kulje käsi kädessä sosioekonomisen luokan kanssa. Työntekijöiden ja alempien toimihenkilöiden osuudet ovat esimerkiksi osapuilleen yhtä suuret alempien ja keskimmäisten keskituloisten ryhmissä. Myös ylemmistä keskituloisista kolmasosa on työntekijöitä ja alempia toimihenkilöitä.

Kaikista keskituloisista kotitalouksista noin 40 prosenttia on toimihenkilötalouksia. Alempi keskiluokka poikkeaa muista, koska sen parissa eläkeläistalouksien osuus on jopa kolmannes.

Lähde: Tilastokeskus.

* Tarkastelu rajattu kotitalouden suurituloisimpaan.

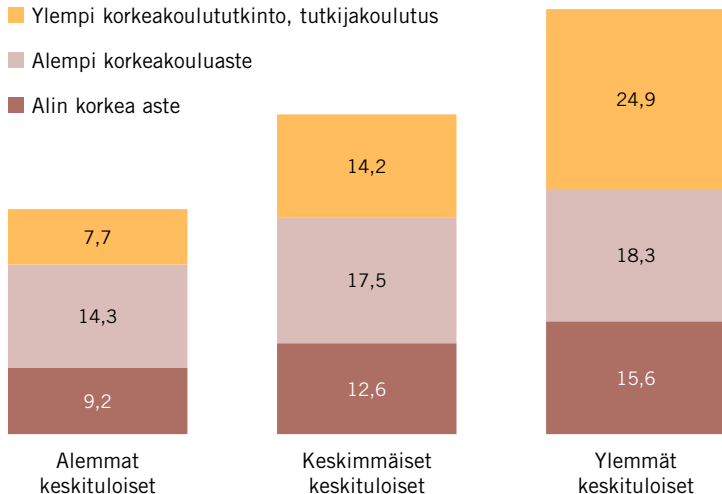
Keskiluokka* korkeakoulututkinnon mukaan 2016 (prosenttia)

Keskituloisista 87 prosentilla on peruskoulun jälkeinen tutkinto, kun matalatuloisten parissa luku on noin 70 prosenttia. Noin 42 prosentilla keskituloisista on korkea-asteen tutkinto.

Alin korkea-aste kattaa esim. tekniko- ja merkonomitutkinnot. Alempi korkeakoulututkinto viittaa ammatikorkeakoulututkintoihin ja kandidaatin tutkintoihin. Ylempiin korkeakoulututkintoihin on luettu maisterin, lisensiaatin ja tohtorin tutkinnot.

Koulutus nostaa tulotasoa, sillä ylempien keskituloisten ryhmässä 59 prosentilla on korkea-asteen tutkinto. Alempien keskituloisten ryhmässä luku on 31 prosenttia.

Lähde: Tilastokeskus.

* 25–64-vuotiaat.

Keskiluokan* yleisimmät ammatit 2015

Alemmat keskituloiset	Keskimmäiset keskituloiset	Ylemmät keskituloiset
Lähihoitajat, muut terveydenhuollon työntekijät ja kodinhoitajat	Lähihoitajat, muut terveydenhuollon työntekijät ja kodinhoitajat	Tekniikan erityisasiantuntijat (konetekniikka, puunjalostus ym.)
Vähittäiskaupan myyjät ja kauppiaat	Fysiikan, kemian ja teknisten alojen asiantuntijat	Fysiikan, kemian ja teknisten alojen asiantuntijat
Siivoojat ja muut puhdistustyöntekijät	Sairaanhoitajat, kätilöt	Myyntiedustajat, palvelumyyjät
Rakennustyöntekijät	Raskaiden moottoriajoneuvojen kuljettajat	Tietojärjestelmien erityisasiantuntijat (kuten ohjelmoijat)
Sairaanhoitajat, kätilöt	Tekniikan erityisasiantuntijat (konetekniikka, puunjalostus ym.)	Myynti-, markkinoinnin ja tiedotuksen erityisasiantuntijat

* Tarkastelu rajattu työllisiin ja kotitalouden suurituloisempaan.

Keskiluokan työt kattavat laajan ammattien kirjon rakennustyöntekijöistä tekniikan ja hallinnon erityisasiantuntijoihin.

Keskimmäisten ja ylempien keskituloisten työ on usein asiantuntijatyötä, joka edellyttää korkeakoulutusta. Alempien keskituloisten ammatit, esimerkiksi rakennustyöntekijät, myyjät ja siivoojat, vaativat vähemmän koulutusta.

Tyypillisiä keskituloisten miesten ammatteja ovat tekniikan ja rakentamisen työt. Naisten keskiluokkaisia ammatteja ovat puolestaan erityisesti hoivan, terveydenhoidon, hallinnon ja opetuksen työt.

Lähde: Tilastokeskus.

Keskiluokka perhemuodon mukaan 2016 (prosenttia)

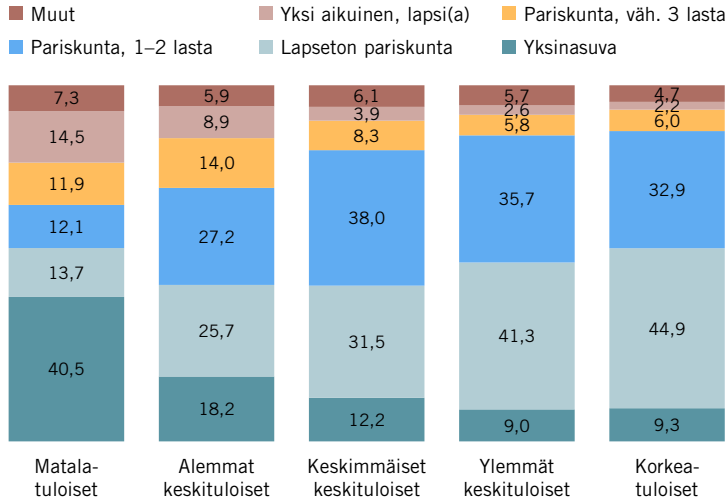
Joka toinen keskiluokkaan kuuluvista asuu lapsiperheessä. Tyypillisimmässä keskiluokkaisessa kodissa asuu avo- tai aviopari ja 1–2 lasta. Yli kolmen lapsen monilapsisia perheitä löytyy eniten alemmista keskituloisista.

Matalatuloiset taas asuvat selvästi keskituloisia useammin yksin. Korkeatuloisissa tyypillisin perhemuoto on taas lapseton avo- tai aviopari.

Lähde: Tilastokeskus.

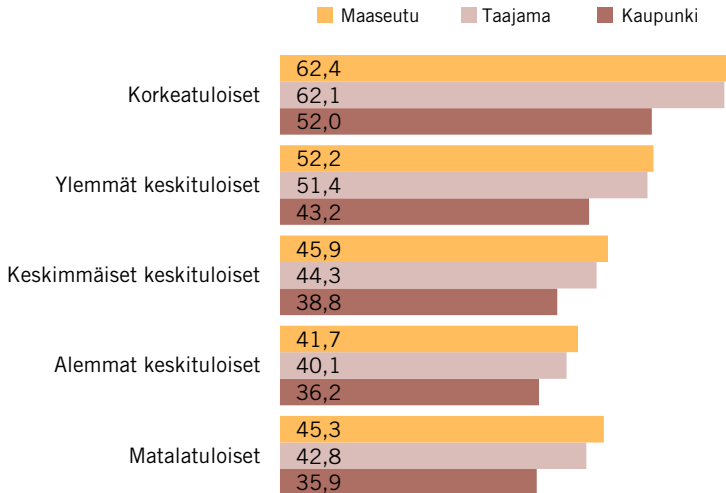
Henkilöä lapsiperheissä

Matalatuloiset	537 731
Alemmat keskituloiset	891 482
Keskimmäiset keskituloiset	660 963
Ylemmät keskituloiset	253 780
Korkeatuloiset	127 249
Yhteensä	2 471 205

Keskiluokka asumisväljyyden mukaan 2016 (neliötä asukasta kohti)

Keskituloisella on keskimäärin käytettävissä 40 asuinneliötä, kun matalatuloinen asuu 38 :aa neliötä. Tulotaso kasvattaa asumisväljyyttä, sillä korkeatuloisella asuinneliöitä on keskimäärin 54. Myös keskiluokan sisällä ylemmillä keskituloisilla asumisväljyys kasvaa merkittävästi.

Tuloryhmästä riippumatta kaupungeissa ja taajamissa asutaan ahtaammin kuin maaseudulla. Suhteellisesti eniten asumisväljyyttä maaseudulla asuminen tuo matalatuloisille, mitä selittää sekä asuntokanta että se, että matalatuloisissa on keskimääräistä enemmän yksinasuvia.

Lähde: Tilastokeskus.

Aineisto

Keskiluokan määrittelyssä on käytetty Tilastokeskuksen rekisteripohjaisen tulonjaon kokonaistilaston tietoja vuosilta 1995–2016. Tulonimikkeistön muutosten takia vuosien 1995–2009 ja 2010–2016 tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia, mutta koko maan tasolla muutosten vaikutus on melko pieni. Tulonjaon kokonaistilastosta poimittua pohja-aineistoa on yhdistelty useampiin Tilastokeskuksen sisäisen henkilötietovaraston rekisteriaineistoihin, etenkin väestötietoihin.

Kansainvälisissä vertailussa on käytetty vastaavia haastattelupohjaisia tietoja tulo- ja elinolotilastoista. Tiedot on poimittu Eurostatin tietokannoista.

Aikasarjoissa rahan arvo on muunnettu elinkustannusindeksillä vuoden 2016 arvoon.

Lähteet

Eurostat	EU-SILC
Niehués, Juliet (2014)	Subjective Perceptions of Inequality and Redistributive Preferences: An International Comparison, http://ec.europa.eu/eurostat/data/database
OECD (2016)	The squeezed middle class in OECD and emerging countries – myth and reality http://www.relooney.com/NS3040/000_New_1519.pdf
Tilastokeskus	Asunnot ja asuinolot, https://www.oecd.org/inclusive-growth/about/centre-for-opportunity-and-equality/Issues-note-Middle-Class-squeeze.pdf
Tilastokeskus	Tulonjaon kokonaistilasto, https://www.tilastokeskus.fi/til/asas/index.html
Tilastokeskus	Työssäkäyntitilasto, https://www.stat.fi/til/tjkt/
Tilastokeskus	Veronalaiset tulot, https://www.stat.fi/til/velk/index.html
Tilastokeskus	Väestön koulutus rakenne, https://www.stat.fi/til/tvt/index.html
Tilastokeskus	Väestörakenne, https://www.stat.fi/til/vkour/ ja https://www.tilastokeskus.fi/til/vaerak/index.html

---

KESKILUOKKA on jättikokoinen yhteiskunnallinen tekijä. Keskiluokkaan kuuluu jopa 3,7 miljoonaa suomalaista, 68 prosenttia väestöstä. Mutta paljonko keskiluokkainen tienaa? Mitä hän tekee työkseen?

Me olemme keskiluokka perkaa keskiluokan koostumusta, tulokehitystä ja yhteiskunnallista roolia. Kirjasen pohja-aineistona on Tilastokeskuksen tulonjaon kokonaistilasto, jonka tietoja on yhdistelty useisiin muihin rekisteriaineistoihin.

---

9 789516 287037

ISBN 978-951-628-703-7